

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Стратегія сталого розвитку регіону

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол № 1 від 29 серпня 2022 року

Суми 2022

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Стратегія сталого розвитку регіону
Викладач	Буц Юрій Васильович
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry-geografia
E-mail:	butsyura73@gmail.com
Контактний тел.	0506830899
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=9488
Консультації	Консультації проводяться у вівторок о 14:30 год.; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.

Анотація до дисципліни

Впровадження принципів сталого розвитку потребує формування стратегічного бачення напрямів розвитку, що ґрунтуються на новій філософії мислення та нових аспектах політичної діяльності. Перехід на засади сталого розвитку потребуватиме глибоких структурних змін в управлінні та нових методів роботи в різних галузях економічного, соціального та політичного життя.

Вивчення дисципліни «Стратегія сталого розвитку регіону» надає студентам можливість отримати поглиблені знання в формуванні знань щодо концепції сталого розвитку та отриманні навичок і вмінь розробки таких стратегій сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Дисципліна, що має предметом концепцію сталого розвитку допомагає студентам перевести вже набуті знання у площину їх практичного використання.

Мета і завдання дисципліни

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення з передумовами формування засад сталого розвитку регіону, особливостей впровадження принципів сталого розвитку, надання студентам навичок і вмінь розробки стратегій сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з передумовами формування засад сталого розвитку регіону;
- вивчення сутності та основних понять і принципів Концепції сталого розвитку;
- аналіз особливостей впровадження принципів сталого розвитку;
- отримання навичок і вмінь розробки стратегій сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць;
- ознайомлення з практикою реалізації управлінських рішень щодо стратегій сталого розвитку.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2022
Освітній ступінь	магістр
Курс навчання	1
Семестр	2
Формат курсу	очний
Обов'язкова /вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів/годин	4/120
Кількість розділів	2

Форма контролю	залік
Лекції	18 год.
Практичні заняття	20 год.
Консультації	2 год.
Самостійна робота	80 год.

Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання		Очікувані результати навчання	
ПР01.	Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.	РН1	Виділяти основні передумови формування засад сталого розвитку регіону.
ПР02.	Оцінювати результати власної роботи, демонструвати вміння працювати в команді.	РН2	Пояснювати сутність та основні поняття і принципи Концепції сталого розвитку
ПР06.	Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.	РН3	Аналізувати особливості впровадження принципів сталого розвитку
ПР07.	Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня.	РН4	Інтерпретувати Глобальні Цілі сталого розвитку
ПР09.	Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоекологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг.	РН5	Виділяти закономірності етапів сталого розвитку та асоціювати їх з принципами раціонального природокористування
ПР11.	Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.	РН6	Ознайомитися з практикою реалізації управлінських рішень щодо стратегій сталого розвитку регіону
ПР12.	Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.	РН7	Оволодіти розробкою стратегій сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць
ПР15.	Застосовувати засоби сучасних інформаційних технологій для вирішення задач проектування і моделювання геосистем та аналізу стратегії соціально-економічного розвитку територій.	РН8	Застосовувати в практику Стратегії сталого розвитку регіону

ПР16.	Формулювати наукові гіпотези, визначати актуальні аспекти у фундаментальних і прикладних напрямках географічних досліджень, розробляти та управляти проектами у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.	РН9	Впроваджувати проекти Стратегії сталого розвитку регіону
-------	---	-----	--

Тематичний план вивчення дисципліни

Розділ 1. Концепція сталого розвитку

Тема 1.1. Концептуальні засади сталого розвитку

Ключові етапи розвитку концепції сталого розвитку. Конференція ООН з оточуючого людину середовища (Стокгольм, 1972 р.). Звіт Міжнародної комісії з довкілля та розвитку «Наше спільне майбутнє» (1987 р.). Конференція ООН з довкілля і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.). Саміт тисячоліття ООН (Нью-Йорк, 2000 р.). Всесвітній саміт зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.). Конференція ООН зі сталого розвитку Ріо+20 (Ріо-де Жанейро, 2012 р.). Саміт ООН зі сталого розвитку (Нью-Йорк, 2015 р.)

Тема 1.2. Ключові моменти концепції сталого розвитку

Концепція сталого розвитку. Реалізація Цілей сталого розвитку. Моніторинг виконання Цілей сталого розвитку. Україна: від Цілей розвитку тисячоліття до Цілей сталого розвитку. Відмінність Цілей сталого розвитку від цілей розвитку тисячоліття.

Тема 1.3. Глобальні Цілі сталого розвитку 2030

Цілі сталого розвитку.

Ціль 1. Подолання бідності

Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства

Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя

Ціль 4. Якісна освіта

Ціль 5. Гендерна рівність

Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови

Ціль 7. Доступна та чиста енергія

Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання

Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура

Ціль 10. Скорочення нерівності

Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад

Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво

Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату

Ціль 14. Збереження морських ресурсів

Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші

Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути

Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку

Розділ 2. Стратегія сталого розвитку регіону

Тема 2.1. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року

Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна». Цілі сталого розвитку, адаптовані для України (2015–2030 роки). Національні завдання ЦСР. Законодавча база з питань розроблення стратегічних та програмних документів розвитку регіонів (областей) та територіальних громад в Україні.

Тема 2.2. Стратегії сталого розвитку: практичне застосування

Практичне застосування Стратегій сталого розвитку. Організація роботи над Стратегією сталого розвитку. Формування робочої групи. Проведення стратегічного аналізу, формування профілю територіальної громади. Формування стратегічного бачення, місії та системи цінностей. Формування системи стратегічних та оперативних цілей. Формування ймовірних сценаріїв розвитку, вибір пріоритетного сценарію. Формалізація механізму реалізації стратегії.

Тема 2.3. Впровадження Стратегії сталого розвитку регіону

Підготовка плану заходів з реалізації стратегії та оцінка фінансового забезпечення реалізації стратегії. Розроблення системи моніторингу реалізації стратегії. Оприлюднення, громадське обговорення та ухвалення стратегії.

Політика дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни потребує: виконання тестових завдань, самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; робота з інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття. Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Забороняється запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на консультаціях. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Під час контрольних заходів забороняється використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друковані книги, методичні посібники, телефони, планшети. Забороняється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням.

Академічна доброчесність

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка, затвердженого наказом № 420 від 30 вересня 2019 р. Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність у письмових роботах посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших магістрантів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену іншими особами. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Засобами та формами оцінювання є усне та письмове опитування, тестування, оцінки за виконання практичних завдань, оцінки за контрольні роботи. Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач.

Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення здобувача освіти в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне коригування самостійної роботи магістранта. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи і доводить їх до відома магістрантів на початку вивчення навчальної дисципліни. Формативне оцінювання включає опитування здобувачів освіти та усні коментарі викладача, настанови викладача в процесі виконання практичних робіт, обговорення та взаємооцінювання магістрантами виконаних практичних завдань. Формами сумативного оцінювання є: оцінювання виконання практичних робіт, поточних тестових контролів, контрольних робіт після вивчення кожного розділу. В умовах дистанційного навчання оцінювання, навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється на платформі Moodle. До підсумкової контрольної роботи допускаються всі магістранти, незалежно від результатів поточного контролю. Результати контрольного заходу магістранта, який не з'явився на нього, оцінюються як «незадовільно» незалежно від причини.

Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при її визначенні. Бали, набрані здобувачем освіти за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних магістрантом з інших видів навчальної роботи з дисципліни. Результати сумативного оцінювання фіксуються в електронному журналі.

Вид підсумкового контролю – залік, який полягає в оцінці засвоєння магістрантом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Структура семестрового контролю відображається у робочій програмі (силабусі) та доводиться до відома здобувачів освіти на першому занятті.

Для магістрантів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії. Для складання підсумкового контролю здобувачами заочної форми навчання розробляються тести або контрольні роботи з відкритими питаннями. До підсумкової оцінки включається виконання завдань самостійної здобувачем освіти, яку він отримав під час попередньої сесії. Форма проведення підсумкового контролю: письмова або усна.

В умовах дистанційного навчання оцінювання практичних робіт, завдань поточного та підсумкового контролю здійснюється на платформі Moodle.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал із дисципліни; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами

	перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка», ухвалене рішенням вченої ради університету (протокол № 4 від 28.11.2022 р.), можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль						Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2				
T1.1	T1.2	T1.3	T2.1	T2.2	T2.3	60	100
10	10	10	10	10	10		
Контроль самостійної роботи						40	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

1-34	Ф	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні:

1. Методичні рекомендації для врахування цілей сталого розвитку в стратегіях розвитку територіальних громад
https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/UNDP_MetRecommendation_v03.pdf
2. Замула І.В., Давидова І.В., Кірейцева Г.В., Корбут М.Б., Травін В.В. Стратегія сталого розвитку: еколого - економічний аспект // Навчальний посібник. – ЖДТУ, 2017. – 200 С.
https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/57343/mod_resource/content/2/UNDP_MetRecommendation_v03.pdf
3. Сталый розвиток місцевих громад: підручник / М.О. Клименко, О.М. Клименко, Л.В. Клименко. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. —296 с. ISBN 978-617-7582-57-0
http://dglib.nubip.edu.ua:8080/bitstream/123456789/5822/1/Bogolubov_Strategij%20stalogo%20Orozvutku.pdf
4. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова – К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. – 446 с. ISBN 978-966-2393-65-1
http://dglib.nubip.edu.ua:8080/bitstream/123456789/5822/1/Bogolubov_Strategij%20stalogo%20Orozvutku.pdf
5. Стратегії сталого розвитку : навч. посіб. / В. В. Добровольський, Є. М. Безсонов, Г. В. Непейна, Д. О. Крисінська, Н. А. Сербулова. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 160 с.
https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/509/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83_%20%D0%92.%20%D0%92.%20%D0%94%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf
6. Kraynyuk, O., Buts Y. Ponomarenko, R., Lotsman, P., Asotskyi, V., & Darmofal, E. Geocological analysis of impacts of the use of plastic waste in road construction on the geological environment. Journal of Geology, Geography and Geocology, 2022, 31(3), P. 493-503. <https://doi.org/https://doi.org/10.15421/112245>

Додаткові:

1. Програма дій "Порядок денний на XXI століття": Пер. з англ. – К.: Інтелсфера, 2000. – С. 353.
2. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю. Кононенко. –К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. – 109 с. ISBN 978-617-7069-33-0
3. Воловик В.М. Тріада життя (біосфера, етносфера, ноосфера). – Вінниця, 2003. – 116с.
4. Дейлі Герман. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку/Переклад з англ.: Інститут сталого розвитку. – К.: Інтелсфера, 2002. – 312 с.
5. Згуровский М.З., Гвишиани А.Д. Глобальное моделирование процессов устойчивого развития в контексте качества и безопасности жизни людей (2005-2007/2008 годы). — К.: Издательство «Политехника», 2008. — 331с.
6. Марушевський Г.Б. Етика збалансованого розвитку: Монографія. – К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2008. – 440 с.
7. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. акад. НАН України, д.т.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – Вид. 2-ге, пер. і доповн. – К.: ДУ Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАНУ, 2016. – 72 с.
8. Основи стійкого розвитку: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. Л.Г.Мельника. – Суми: “Університетська книга”, 2005. – 654 с.

9. Шевчук В.Я., Білявський Г.О. та ін. Ноосферогенез і гармонійний розвиток. – К.: Геопринт, 2002. – 127 с.

Інформаційні ресурси:

1. Ресурси та публікації щодо сталого розвитку в Україні
<http://sdg.org.ua/ua/resources-2>
2. Цілі Сталого Розвитку в Україні: Пакет інформаційних матеріалів
<http://sdg.org.ua/ua/resources-2/107-tsili-staloho-rozvytku-v-ukraini-paket-informatsiinykh-materialiv>
3. Цілі сталого розвитку що треба знати органам місцевого самоврядування
https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/SDG_LocalGov_v05.pdf
4. Цілі сталого розвитку 2016-2030
<http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
5. Цілі сталого розвитку в Україні
<http://sdg.org.ua/ua>
6. <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=9488>